Incipit Notabilis queſtio de Cuſtodia
ligue ⁊ corde bñ rumīnāda veñbil· Mgrī
Johãnis gerſon ſacre theologie doctoris
p̄clariſſimi et Cancellarij pariſieñ·

Queritur· An male loqui d alijs in eo
rū abſencia ſit ſemper peccatū· Videt
ꝙ ſic· quia nullus vellet ꝙ hoc de ſe
aut ſibi fieret· ergo id nec facere debet alijs aut
contra alios· ꝯſequencia teñet per illā generalez
diui ⁊ humani iuris regulam· Qd tibi nō vis
fieri alteri ne feceris· Sȝ in oppoſitū arguit̃ q̃a
ſi ſic tuc vere totus mūdus eſſet in periculo dāp
nacōnis perpetue· et eciā mlti religioſorū· Nam
ꝯmuniter cum hoīes conueniūt declinant facili
me ad loquendū de abſentibꝰ et vtinā tā cito de
eoꝝ bonis ſicut prochdolor de eorū malis· Non
nunq̄ᷓ aliqui locuntur de mala vita policiam re
gencium et aliorum ſecularium ut aiūt nō mala in
tencione· Pro reſponſione itaqȝ ſciendum ꝙ ac
tio moralis libera accipit vituperiū uł laudez et
peccatū ex ſuis circūſtancijs· et ſpāliter ex cāuſtā
cia finis· Inquirendum eſt igitur ad quem finē
dicitur malum de abſentibꝰ et occurrunt ſex fīēs
gn̄ales· Quñqȝ enī hoc fit ad inſtructōez pñcium
et id audiencium ut caueāt ſimile facere malum
Quñqȝ fit ad pñtium cautelā ne· ſ· ex ignorācia

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

decipiantur per mala aliorum ſocietatē q̄s p̄ſumūt
eſſe bonos. Q̄nq̄ʒ fit ad vtilitatē abſentiū vt viʒ
p̄ntes eis referāt p ipſorum correctōe ꝛ emendacōe
Quādoqʒ fit ex quadam ꝯpaſſiōe amicabili ut
ſcilicet ſeipſum et audientes referens prouocet
ad orandum inſtantius pro aliorum peccatis et
eorum conuerſione. Quādoqʒ vero fit ex ſola cu
rioſitate et aſſueta loquacitate et quadam libi
dine loquendi de alijs. Quandoqʒ aut fit ex o
dio vel inuidia ꝛ p diminuciōe fame aliene ꝛ ex
aīi indignacione. Primis q̄tuor modis pōt eſſe
n̄ ſolū licitū ymmo et meritoriū r̄ferre mala ab
ſentiū dūmō tam̄ nō intendat alius finis q̄ ali
q̄s p̄notatorum q̄tuor finiū et ſi nō miſceat alia in
tencōe fermentata et ſibiipſi mētiēs. Atqʒ dū bene
puideat ne ſint falſa ea que dicūt aut in malo
vltra q̄ in ſe ſunt per referentē ampliata a forſi
tā ſiniſtre interpretata. Aut etiā q̄ n̄ plus noceat
tal̄ locucō abſentibꝰ et eorum fame q̄ pſit p̄ntibꝰ
et eorum edificacōni. Qm̄ p paruo bono ꝯſeq̄ndo n̄
eſt magnū malū cōmittendum. Subiungamꝰ
et ꝯcluſiōʒ ſcdam talē. Male loq̄ d̄ abſentibꝰ ad
ſolū ſatiſfaciēdū ꝓprie loq̄citati ꝛ libidī loq̄ndi
d̄ alijs qui ē quintus modus ſeu finis inter pre
tactos eciam ſi pro ſola deductione temporis et
quaſi pro ſolatio hoc fiat ut ſic tempus ſine te
dio trāſeat. vix aut nūquaʒ excuſatur a peccato

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ſepi⁹ tranſit in mortale peccatū· Tale em̄ ver
bū nō eſt ocioſum· de quo iuxta terribilez verita
tis cōminacionem ſumus reddituri rōnem· ſed
et cōmuniter pniciosum ⁊ multiplicat nocumū Nā
hēmus ex tali verbo occaſionem ⁊ tacōnem mag
ne dāpnificacōnis aliorū in ſua fama. etiam per
hoc cadūt ſepiſſime tā loqntes ꝙ̄ audientes· vel
in dignacōnem cōtra eos de q̄bus fit oblocucio
vel in falſam iuſtificacōnem ꝓpriaz tā cordis ꝙ̄
oris dū viz cogitacō interior penſans corā ſe poſi
ta aliena mala et ſua ꝓpria mala qn̄qz ſimilia
aut maiora palpans tumet ⁊ inflatur dicendo
Gratias tibi ago dn̄e deus· q̄a nō ſum ego talis
qualꝭ iſte de quo tāta mala referūt· Et ſic miſer
cadit in foueā quam fecit· ⁊ cū illo euangelico
phariſeo falſe iuſto fit pctori quem ipſe iudicat
ſi nō ſemper deterior ei· tam̄ ꝓpter ſuam ſupbiaz
ſimilis quia etiam peccator ut alius ⁊ ſi nō alio
mō· Et hoc phariſaicū tam in loquentiū quam
audientium cōcipitur facilime et fit ſaltez affcū
etiā ſi tacio videatur iudicare aliter ⁊ id ore ma
nifeſtare minime attemptet ¶

SI quis autez quereret ſignū quomō ſciet
qn̄ ex bono fine loquatur· ā malo· de ma
lis proximi· Reſpondetur ꝙ dum loquit aliquis
ad bonum illius cuius mala cōmemorat· ut pu
ta in ſe ⁊ audientibus ꝓuocet mētem ad orādū

pro emendatiõe talis. Neceſſarium eſt ut ſenti
at tunc in ſe quandam ad eundem de quo fit ſer
mo conpaſſionem piam dulcemqꝫ miſericordeꝫ
⁊ caritatiuum affectum. Et etiam requiritur ut
non nimis longum texat ſermonem de tã ma
la materia et deſpicabili. Sicut pia et benigna
mater non delectatur in narrando longe mala fi
lij ſui Nec etiam dicat illa niſi ex neceſſitate ut
puta ipſi medico aut illis qui eius ſaluti pote
rũt prodeſſe et malum adiacens auertere Dicꝫ
narrando ſuſpirat alte triſtat᷑. dolet et abbreuiat
ſermonem quantum preualet. et quantum vi
detur ſufficere ad oſtẽſionem infirmitatis que
ſibi tante triſticie cauſa exiſtit. Sed dum quis
loquitur malum ð alijs ex loquacitate ſunt ſig
na oppoſita. Quoniam tunc ſentit indignacõ
nem animi contra eos de quorum malis loquit᷑
et cum quadam amaritudine fellis corrodit et
mordet ipſos abſentes. ⁊ verbis ſuis venenatis
linguaqꝫ ſua et gladius acutus acuata lacerat
et dilaniat ſine miſericordia et ſine aliqua con
paſſione. Nec ponit finem verbis ſuis quia ſa
ciari neq̄t eius vorax inuidia quin licet crudas
omnes carnes et totum ſanguinem eius quem
deuorat quãtum in eo eſt abſumſerunt. Et quã
uis conſcientia ſua ſibi clamet ꝙ talia agendo
neminem edificet et nonnunquam audientes

ſcandalizet nō tñ adhuc ceſſat qn̄ quātū tēpus patitur venena ſua tōliter effūdat. Itē ſignū ē nō fallar cū ſic malum loqn̄do de abſentibus eos corrigere mīme curet. Hoc aūt ſciri pt ex eo quia pn̄tibus nō cōmittit ut abſentibus carita tiue ea q̄ ipſe inuide refert d̄ nūcient ymmo per ſepe poſtq̄ȝ ad cor reuertitur timet ne id faciant ⁊ ſi factū foret nō equo aīo ſuſtineret. Non quia doleat d̄ alterius iniuria et ſua propria culpa ſȝ magis de ſua vilificacōne ex detractionis nota Nollet eñ d̄tractor reputari q̄ȝuis eſſe n̄ vitet Item ſignū efficax videtur vt loquens malum d̄ alijs interrogat cor ſuū coraȝ cordis īſpectore do cui mentiri non poteſt q̄ȝuis poſſit mentiri iniq̄tas ſibiipſi et q̄rat an vellet q̄ȝ alius ſic loq̄ ret̄ de ſe corā alijs ea intēcōe ea forma et ſic de ce teris circūſtaucijs qualiter ipſe loquit̄ de alijs Et ni fallar ut freqn̄ter reſpōdebit ſibi cor ſuum ſi mendacit̄ cū veritatē ſuppremē voluerit ſe hoc neq̄q̄ȝ velle. Signū ergo mali eſt. Hoc clauo re tūdit̄ nōnulloꝝ excuſacō falſa et friuola q̄ cū lo cuti fuerūt ad libitū ſuū de ꝓximoꝝ ſuorū ma lis audet ſi ſup hoc obiurgāt̄ dicere etiam qn̄ȝ cōſtant̄ licet mendicatiter ſe hoc feciſſe nō mala intēcione neqȝ aīo cuiq̄ȝ nocendi ⁊ nullo mō ex invidia Et ſi rurſum interrogantur. An ēgo ex ſingulari id egerīt dilcōe et aīcicia et ad magnū

ꝓfectū aut ꝯmodū abſentiū et an ſimilia dilec
tiõis ⁊ amicicie ſigna velint erga ſe ꝯſimiliter
fieri laq̄is pplexitatis ita capti et irretiti ſunt.
ut uł manifeſtū cōn̄ ꝯſcientiā ſuā ꝓferre mēda
ciū vel verbū iniquū ⁊ doloſū in iuſte dixiſſe cōn̄
ꝓximiū fateri cogant̄. Quoꝝ utrūq; malum eſt
Malū igit̄ et valde malū m̄ltūq; periculoſū eſt
hoi ee ꝓmptū ad loq̄ndū malū d̄ abſētib⁹ etiā
ceteris mał que inde ſequūt̄ circūſcptis. Nens
tā loq̄ntis q̄ꝫ audiētiū impedit̄ a melioib⁹ ⁊ ſalu
taib; poſtmod̄ ex hoc etiā i vita. Cū em̄ exp⁹ fu
erit orād̄ et d̄o ſuiēdū ad m̄tem rédeūt placeat ł
diſpliceat cū q̄dā q̄ſi violētia q̄ pus incaute cōn
miſit vel admiſit cū mala ꝯplacētia. D q̄nto cō
ſultius ē itaq; loq̄ d̄ bonis q̄ d̄ peccatis et malis
ꝓprijs q̄ꝫ ita rodere dēte canino alios. Vir etiā de
niq; ſuat̄ menſura q̄n miſceat̄ mēdatiū ⁊ ma
lū puū augm̄tat̄ et ad partē trahat̄ ſemper de
teriorē et pene in nllō excuſet̄ q̄ alleuiet̄ ut ſic ſi
at ſup̄ modū peccans pc̄m. q̄i vnū q̄ ſimplex pec
catū nō ſufficiat i pernitiē ipius loq̄ntis. Venia
m⁹ n̄c ad ꝯcluſiōꝫ tertiaꝫ viꝫ loq̄ malū d̄ alio ad ſi
nem ſextū ſcꝫ directe ex odio vel inuidia eſt ſem
per pc̄m. Et quādo notabiliter per hoc leditur
fama aliena et dum loquens h° aduertit in ſua
conſcientia aut aduertere poſſꝫ et dēret ē q̄uius
peccatum ſepiſſime q̄ꝫ furtum q̄ quaꝫ foret eſus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

carniū in ſexta feria ul' ieiunij eccie magni cuiuſ cūqꝫ dura eſt hec ſentencia ſꝫ veriſſima. Salubre itaqꝫ conſiliū eſt ad vitādū tam grāde anime pe riculū ut homo diſcat ⁊ aſſueſcat ita honſte loq̄ de abſentibꝰ ſicut loqn̄dū eēt ſi ipſi adeſſent et pſonalit̄ ſermonē de ſe prolatum audirēt. Itēꝫ ut hō timorē dei ſemp habeat pre oculis cordis. qui vtiqꝫ vbiqꝫ pn̄s eſt et in cuiꝰ conſpectu loq̄ tur. Non aūt ſolū hoc ſed et cor intuetur et red det tempoꝛe ſuo vnicuiqꝫ iuxta opera ſua. Oret ergo nēce eſt q̄libet ut ponat dn̄s cuſtodiam ori ſuo. Sed et andiētes caueant ſibi ne ſint pru rientes auribꝰ nt d'lectet eos audiē aliena mala Quia iuxta bti ihero. veriſſimā ſentenciā Eque reus ē qui d'trahētem libent̄ audit ſicut hijs q̄ d' trahit ymmo nōnūq̄ᵖ ampliori reatu cōſtringit̄ ꝑpt̄ p̄ſtitā alteri occaſionē. Si em̄ ipē nō libenter audiſſet alt̄ forſan tacuiſſꝫ. Et ut amplius per timeſcamꝰ tā periculoſū lingue viciū Adūtendū ē ꝙ cōiter doctores ipm̄ nō ſolū cōparāt furto ſꝫ et homicidio ymmo ⁊ p̄ferūt hac racōne. quia i homicidio occidit̄ corpus vnū in detractionis ve ro vicō occidūtur aie plurēs. Quia anima detra hētis aie detractorem libenter audiēciū et qn̄qꝫ etiā aia eius cui d'trahitur Itē q̄a nōnūquā fa cilius ſatis ſit ꝓhomicidio et furto corporali q̄ꝫ ꝓ huiuſmōi hoīcidio ⁊ furto ſpūali ſcꝫ d'tractōe

Racō quia in illis quantitas dampni eſtimari
pōt. et ſic corrn̄dens emenda ſubſeq̄. In iſtis au
tem nequit. tn̄ nō poſſit conſtaē in quot hoīnū
corda mediate vel immediate detrahens bonam
opinionem ꝛ famā eius cui detraxit occideīt atꝫ
furtiue bonū fame q̄d inter omnia alia corpora
lia ꝛ hui9 vite bona multum eſt precioſū ſubtrax
it vn̄ et difficulē ſatiſfacere ipō leſo poteīt. cū tn̄
iuxta bti. Aug9. dictū. Peccatū nō dimittitur n̄
reſtituatur ablatū. quō aūt reſtituet cum ignoꝛ
quātum debet. Itemqꝫ inter cetera peccata iſtud
videtur quodammō inhumanius et beſtillius.
quia lupinū dicet namqꝫ ꝙ niſus niſū nō ꝯme
dit nec canis canem. nec beſtia aliq̄ beſtiam ſue
ſpēi. ſz bn̄ alteri9 ſola lupa excepta. que ut aīūt
cū fame ꝑmittit lupū ꝯmedere nō veretur. ſic et
detractoꝛ homo hoīem ſue nature cōſortem tāꝙ
lupa rapaciſſima dētib9 detractionis rodere con
medere et occidē nō erubeſcit. In hoc a lupa dif
ferēs ꝙ illa cōmedit carnes recentes. ipē autem
q̄nqꝫ carnes fetētes ꝛ iam putrefactas cū iam
viꝫ nō tm̄ viuis. ſz et dudum iā mortuis dentes
mordaces dtractoīe infigit. O aboiandū malū
et valde odiēdū. Vn̄ g° ſapiens vocat dtractoēs
deo odibiles. cū tn̄ ſcptū ſit d deo. Nichil odiſti
eoꝝ q̄ feciſti In ſign̄ magne dteſtacōis haut du
biū pcti dtractōis dr ds odiē dtractoēs q̄ nichil

odire ſolet eorū q̄ fecit. Aut reſtat dicere ꝙ de
tractores non ſint factura ſua. Non quidem ſecū
dū eſſētiā ſꝫ ꝓpter ſingulare in eoꝝ maliciā. Vnd̾
et hac d̾ cauſa beatus auguſti⁹ vir ſciētia ⁊ vita
vtiqꝫ p̄clariſſim⁹ ad tantū d̾ teſtabatur hoc vi
cium vt circa menſam vbi ɔiter de facili lingue
pc̄cm iuxta beati gre. de diuite epulone ſentēciā
ſe im miſcet ſcꝫ hec metra ut in eius legēda inue
nitur ſcripta haberet. Quiſq̇s amat dictis ab
ſentū rodere vitā Hanc mēſam nouerit ī dignaꝫ
fore ſibi Et ut facto ꝓpbaret qd̾ ſcripto ſtatue
rat. Cū quidā epiſcopi vt ibideꝫ legit̄ ad eius
mēſam cepiſſent incaute laxare linguā in detrac
tionē abſentū ayebat niſi ceſſarēt ipſe illa me
tra delē̇ et de mēſa recedere v̾ liet. Hinc eciā ꝙ reli
gionū fūdatores ɔſiderātes multiplex in lingue
vicio p̄dere aīe periculū ſāxerūt ꝓuidiſſime pro
ſummo remedio iuge ꝓ loco et tēpore ſuis ſeq̄ci
bus ſilencium certas penas in robur ſanxionū
ſuaꝝ cōtra trāſgreſſores adicientes. Et claꝝ eſt
experiencia docente ꝙ vbi cenſura hec ſilēcij ob
ſuat̄ arcius ibi religio viget laudabil̄i⁹ ⁊ perfec
ti⁹. Porro quāq̄ꝫ cuſtodia oris cuiqꝫ ſit nc̄caria
ꝓpter cauenda mala p̄tacta ſpecialit̄ tn̄ hec oportuna eſt r̄ligioſis et ſac̄dotib⁹ criſti quorū ora n̄
diabolicis iaculatoribus ſꝫ diuinis die noctuqꝫ
laudibus repleta eē̄ debent. maxime eciaꝫ propt̄

illa tremenda ſacroſancta corpis ⁊ ſanguinis
miſteria que ipſorū ora quaſi quotidie tangere
habent. Demū male loqui volens de alio debet
primū cōſiderare ſeipſū. fragilitatem ſuā. et ꝓpri
os defectus. et quomō indiget etiam ipſa miſe
ricordia dei ne cadat. ſicut ille cecidit de quo loq̃
intendit. ymmo iam ſimilit̃ ⁊ forte plus ḡuiter
cecidiſſet niſi diuina gracia ſe perſeruaſſet. Ne
mo quippe ē ſanctus aut innocēs viribus ſuis
Penſet quoqꝫ ſi ipſe eſſet in ſtatu aliorū ut alij
faciunt faceret et q̄nqꝫ peius. Occaſiōe namqꝫ
peccandi que valde multiplex eſt data. difficile ē
non peccare. ymmo ſingulare dei donum tūc pec
catum poſſe vitare. Nam ſi homo qui non niſi
ſe et linguam ſuam regere habꝫ ita ſepius deficit
occaſione ſe offerēte. ut cadat tam facile in pecca
tum detractionis et cetera mala nec poſſunt eſſe
dn̄s ſuiipſius. quid rogo hic eſtiare pie debebit
de ceteris qui non ſolum ſe ſed et alios multos
diuerſorū et mirabiliū morum regere hn̄t. Nō
ne ſi qua viſcera pietatis et fraterne caritatis ī
eo fuerint ꝓ hijs talibus ſi non omnia pūctua
liter ad rectū dirigunt. magis deuote orabit. q̄
detractorie lacerabit. ſiegratiabit itaqꝫ deo qui
ſe in tuto collocauit. et conpacietur fratrib⁹. q̄a
omnes vnū habem⁹ patrē in celis. taꝫ varijs et
multis periculis. etiam n̄ tantū ꝓ ſe ſꝫ ⁊ ꝓ ꝯmui

ſalutē expoſitis. Deniq; timeat nichilominus ſibi vſurpare diuinū iudiciū cū nō veretur iudicare alienum ſeruum q̄ ſuo dn̄o ſtat aut cadit. Stabit autē pocius qm̄ potens eſt deus ſtabilire eū. Hoc em̄ pie debet potius p̄ſumi q̄ꝫ ut odēpnetur. Talia em̄ innumera in ſcripturis ſacris ſūt et ex dictamine etiam plurā ſimilia ſūt iuris tam diuini q̄ꝫ humani quib⁹ homo ſe iuuare cōtra tā peſtiferū viciū lingue poterit pariter ⁊ muniri. Que et diligēter debet attēdere et adūtere et ī effectū deducere ne alias fruſtra ſit quitq̄ꝫ boni agit. Aduertat etiam q̄ꝫ licet pene totum humanum genus peccato lingue ɔmuniter pi[illegible]litetur Pauci tn̄ ſūt q̄ debite inde ɔterā² ɔfiteātur et ſatiſfaciant. ymmo repu͠itur nonnulli a deo mentis et oculis ceci q̄ꝫ detractiones adulacões calūpnias et ceteras manifeſtas oris dāpnandas neq̄cias non reputent apud ſe ꝑ peccatis. Qui ſi foret de laycoꝝ numero litteras ignorātiū viderēt ut cūq; excuſandi n̄c autē excuſacōnē nullā habent d peccato ſuo. q̄a ꝓch dolor lr̄ati et clerici et qn̄q; habiti religioſi ſunt. Timere ḡ; merito debent ne ſi abutantur lingue ſue beneficio ad deum laudandum et ꝓpriam ſalutem operando cōceſſo in extrema neceſſitate ſua videlicet in horrenda mortis hora vſus debitus taz nobil̕ domi iuſto di iudicio ſubtrahatur cum eo permaxime

indigebũt ad cõfitendum peccata ſua. et expone
dum neceſſitates ſuas. et ad comendas animas
ſuas. deo et ſanctis ſuis et eorum amicis. Logi⁹
q̄ꝑ intendebamus ⁊ forſan diutius ꝙ debueram⁹
de vicio lingue diſſeruimus. ſ; nemini diſpliceat
nullus ſiniſtre diiudicet. ꝓ omuni bono factum
eſt. coram deo loquimur. nulli in contemptum

Explicit queſtio notabilis d Cuſtodia lin
gue ⁊ corde bene ruminanda. Venerabilis
viri magiſtri Joh Gerſon. Sacre theo
logie doctoris. et Cancellarij pariſieñ

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

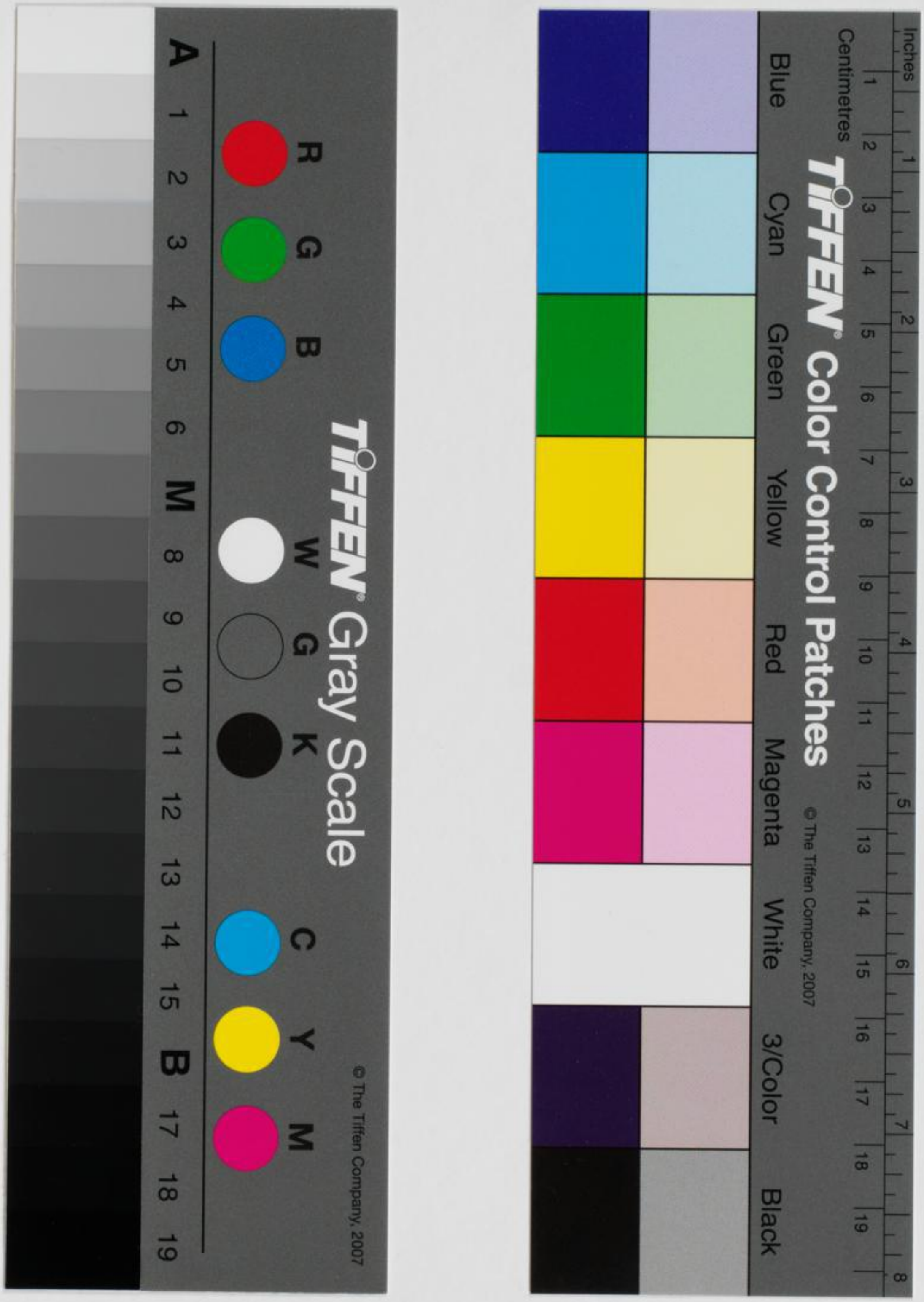

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf